

İDARE

Dahiliye Vekâletinin Aylık Mecmuası

Yıl: 11

İkinci Teşrin 1938

Sayı:128

RESMÎ KISIM

	Sahife
Tayinler, Takdirnameler, Terfiler	743
Mülkî Teşkilât	766
Çalışma raporları	767
Tamimler	770

MAKALELER

Bürokrasi	791
-----------------	-----

ilişik listede adları yazılı Kars valisi Akif İyidoğan, İzmir valisi Fazlı Güleç ve Zonguldak valisi Halid Aksoy'un terfian nakillerine ve keyfiyetin sicillerine işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

938 senesi Birinci Teşrinin 29 uncu gününde 3 üncü sınıftan 2 nci sınıfa terfi eden valiler

Sicil No. su	Adı ve soy adı	Memuriyeti
1967	Akif İyidoğan	Kars Valisi
130	M. Fazlı Güleç	İzmir Valisi
1176	Halid Aksoy	Zonguldak Valisi

Vekâlet Yüksek Makamına

Üçüncü sınıf valilik kadrosunda mevcut olan 12 münhale kıdem vaziyetlerine nazaran dördüncü sınıf valilerden ilişik listede adları yazılı Niğde valisi Faik Üstün, Tekirdağ valisi Sakıp Beygo, Kırşehir valisi Mithat Şayiam, Maraş valisi Osman Sahinbaş, Burdur valisi Abdülhak Savaş, Çankırı valisi Hüsnü Uzgören, Muş valisi Tevfik Sırrı Gür, Mardin valisi Ö. Cevad Ökmen, Sinop valisi Fehmi Ural ve Antalya valisi Sahip Örgel'in terfian nakillerine ve keyfiyetin sicillerine işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 127/10/938

S. KAYA .

938 senesi 'Birinci Teşrinini 29 uncu gününde Dördüncü sınıftan üçüncü sınıfa terfi - eden valiler

Sicil No. su	Adı- ve soy adı	Memuriyeti	
440	Faik Üstün	Niğde valisi	
507	Sakıp Beygo	Tekirdağ	
169	Mithat Şayiam	Kırşehir	»
2895	Osman Şahinbaş	Maraş	»
1314	Abdülhak Savaş	Burdur	»
450	Hüsnu Uzgören	Çankırı	»
913	Tevfik Sırrı Gür	Muş	»
100	Ö. Cevad Ökmen	Mardin	»
3059	Fehmi Ural	Sinop	»
2607	Sahip Örgel	Antalya	»

Vekâlet Yüksek Makamına

Münhal 80 liralık vali muavinliğine kıdem vaziyetine nazaran 70 lira maaşlı vali muavinlerinden ilişik listede adı yazılı Seyhan vah muavini Emin Refik Kırış'ın terfian nakline ve keyfiyetin sicilline işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

938 senesi Birinci Teşrinin 29 uncu gününde 80 liraya terfi eden vali muavini

Sicil No. su	Adı ve soy adı	Memuriyeti
267	Emin Refik-Kırış	Seyhan vali muavini

Vekâlet Yüksek Makamına

90 liralık İdare hey'eti azâlığında mevcut olan 6 münhale evvelce 90 ve 80 liralık valilikte bulunmuş ve bu maaşta kanunî müddetlerini ikmâl etmiş bulunan 73 lira maaşlı İzmir İdare Hey'eti âzasından Rami Gökçen'in, İstanbul İdare Hey'eti âzasından Ferruh Yazıcıoğlu'nun ve Manisa İdare hey'eti âzasından Necati Şumnu'nun müktesep hakları nazarı dikkate alınarak 90 liraya terfilerine ve keyfiyetin sicillerine istenilmesine yüksek müsaadelerini arz ederim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

Vekâlet Yüksek Makamına

80 liralık idare hey'eti âzâlığında mevcut olan yedi münhale kıdem vasiyetlerine nazaran 70 lira maaşlı idare hey'eti âzâlarından İzmir idare hey'eti âzasından İbrahim Mes'ut Dinçer'in, İstanbul idare hey'eti âzasından Sabri Onat'ın. Manisa idare hey'eti âzasından Sezai Harmankaya'nın, Ankara idare hey'eti âzasından A. Cevad Akın'ın, İstanbul idare hey'eti âzasından M. Enver Nayır'ın, Ankara idare hey'eti âzasından Enver Yücesan'ın. Konya idare hey'eti âzasından Rasim Kayılıbal'ın terfian nakillerine ve keyfiyetin sicillerine işlenilmesine yüksek müsaadelerini arz ederim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

Vekâlet Yüksek Makamına

Birinci sınıf kaymakamlık kadrosunda mevcut olan 13 münhale kıdem vasiyetlerine nazaran ikinci sınıf kayma-

kamlardan ilişik listede adları yazılı kaymakamlarla terfian nakillerine ve keyfiyetin .sicillerine işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

**938 yılı Birinci jTeşrinin 29 uncu gününde . ikinci sınıftan
birinci sınıfa terfi eden. Kaymakamlar**

Sicil No. su	Adı ve adı	Memuriyeti
1076	M. Selâhaddin ulusal	Mudanya kaymakamı
1152	Ihsan Hayri Kaya	Safranbolu »
2387	Halit Ergen	Torbalı »
2115	M. Celâl İzgi	Ayvalık »
2549	Celâl Sümer	Serik »
2537	Bedri Özer	Erdek »
2534	A. Vasfi Bağatur	Bergama »
2501	Ahmed Kınık	Bakırköy »
2551	Cenah Nuh .Aksu	Kadıköy »
2489	A. .Rıza Onat	Beşiktaş »
2437	Y. Ömer Eryetkin	Söke »
2542	A. Rahmi Onar	Çiçekdağ »
1059	B. Sıtkı Tuğal	Islahiye »

Vekâlet Yüksek Makamına

İkinci sınıf kaymakamlık kadrosunda mevcut olan 20 münhale kıdem vaziyetlerine nazaran üçüncü sınıf kaymakamlardan ilişik üstede adları yazılı kaymakamların terfian nakillerine ve keyfiyetin sicillerine işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

**938 senesi Birinci Teşrinin 29 uncu gününde üçüncü sınıftan
ikinci sınıfa terfi eden kaymakamlar.**

Sicil No. su	Adı ve soy adı	Memuriyeti
2796	Necdet Yılmaz	Alucra kaymakamı
2801	Alâeddin Özgelen	Solhan »
2962	Kemal Erdem	Özalp »
2963	Fehmi Kayar	Oltu »
2814	Şekip Yurdakul	Kandın »
2836	Hayri İrdal	Kigi »
2877	Hamdi Osman Orhon	Kağızman »
2785	Celâl Göktan	Ardıhan »
2817	Avni Koçyeğit	Vakfikebir »
2650	Fazıl Özsoy	Simav »
2999	Adnan Aksel	Pütürge »
2998	Celâl Güven	Mihaliççik »
2947	Kemâl Sonat	Karamürsel »
2689	Cemâl Şaşıoğlu	Sasun »
2930	Edip Kartal	Karayazı »
2888	Necmi Kalaçlar	Beytüşşebab »
3019	Cemâl Tanıl	Şatak »
3038	Vasıf Kolçak	Gevaş »
485	Hayri Bingöl	Kadınhan »
3056	Cemâl Yaşar	Kemaliye »

Vekâlet Yüksek Makamına

Evvelce kaymakamlıkta bulunduğu sırada 1/9/929 tarihinde maaşı 4500 kuruşa iblağ olunan ve 24/8/931 tarihinde tasfiyeye tabi tutulmak suretile meslekten ayrılan ve bilâhara devlet şurasınca tasfiye kararı ref'edilmiş olduğundan mektupçuluğa tayin edilmiş olan ve bulunduğu sınıfta kanunî müddetini ikmâl etmiş bulunan Çanakale mektupçusu Talât Yetkin'in bir derece terfii ile maa-

şının 55 lira üzerinden tesviyesine ve keyfiyetin sicilline işlenilmesine yüksek müsaadelerini arz ederim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

Vekâlet Yüksek Makamına

İskân Umum Müdürlüğünün Dahiliye Vekâletine bağlı bulunduğu zaman Adana, İzmir, Samsun iskân Müdürlüklerinde bulunan ve son olarak tayin edildiği Van iskân Müdürlüğünde işe başlamadan memurin kanununun muvakkat birinci maddesi ahkâmına tevfikân tasfiyeye tabi tutulan ve bilâhara tasfiye kararına Şûrayı Devletçe reffedildiğinden mektupçuluğa tayin kılman ve bulunduğu iskân müdürlüklerinde üç sene altı ay on dokuz gün 4000 kuruş ve bir sene 11 gün de 4500 kuruş üzerinden maaş almakta bulunan Tunceli vilâyeti mektupçusu Salim İler'in müktesep hakkı göz önünde tutularak maaşı 4500 kuruşa iblâğ edilmek suretile 3 üncü sınıf mektupçuluğa terfiine ve keyfiyetin sicilline işlenmesine yüksek müsaadelerini arz ederim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

Vekâlet Yüksek Makamına

Üçüncü sınıf mektupçuluk kadrosunda mevcut olan 7 münhale kıdem vaziyetlerine nazaran 4 üncü sınıf mektupçulardan ilişik listede adları yazılı Sinop mektupçusu Kâzım Beydoğan'ın, Antalya mektupçusu Fuad Türkdogan'ın, Manisa mektupçusu Şevki Birsal'in, Erzurum mektupçusu Yaver Yurddaş'ın Hakkâri mektupçusu Hüseyin Pabuççoğlu'nun ve Van mektupçusu Faik Tunçak'ın terfian

nakillerine ve keyfiyetin sicillerine işlenilmesine yüksek müsaadelerini arz ederim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

938 yılı Birinci Teşrinin 29 uncu gününde 4 üncü sınıf mektupçuluktan 3 üncü sınıfa terfi eden mektupçular

Sicil No. su	Adı ve soy adı	Memuriyeti
1312	Kâzım Beydoğan	Sinop mektupçusu
1613	Fuad Türkdoğan	Antalya »
1973	Şevki Birsell	Manisa »
1616	Yaver Yurddaş	Erzurum »
3039	Hüseyin Pabuççuoğlu	Hakkâri »
3654	Faik Tunçak	Van »

Vekâlet Yüksek Makamına

40 lirada kanunî müddetini bitirmiş olan Seyhan Umuru Hukukiye Müdürü Ali Rıza Ulusman'a kadrosu mucibince maaşının 45 lira üzerinden tesviyesine ve keyfiyetin sicilline işlenilmesine yüksek müsaadelerini arz ederim

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay: 27/10/938

Ş. KAYA

Vekâlet Yüksek Makamına

40 lira maaşı 17/4/934 tarihindenberi almakta bulunan Mahalli İdareler Umum Müdürlüğü şube müdür muavinlerinden Emin Köksal'ın kadrosu mucibince 45 liraya terfi ini ve keyfiyetin sicilline işlenilmesine yüksek müsaadelerini arz ederim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay: 27/10/933

Ş. KAYA

Vekâlet Yüksek Makamına

40 lira maaşı 23/6/935 tarihinden beri almakta bulunan Umum Müdürlüğümüz Levazım Müdürü İhsan Güran'ın kadrosu mucibince 45 liraya terfiine ve keyfiyetin sicilline işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay: 27/10/938

Ş. KAYA

Vekâlet Yüksek Makamına

45 lira maaşı 29/10/934 tarihindenberi almakta bulunan seferberlik müdürlüğü ikinci şube şefi Gafur Soylu'nun kadrosu mucibince 55 liraya terfiine ve keyfiyetin sicilline işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay: 27/10/938

Ş. KAYA

Vekâlet Yüksek Makamına

Dördüncü sınıf nüfus müdürlüğü kadrosunda mevcut olan 6 münhale kıdem vaziyetlerine nazaran beşinci sınıf nüfus müdürlerinden ilişik listede adlan yazılı İçel nüfus müdürü Rüştü Aksu, Kastamonu nüfus müdürü Hüseyin Altay, Ordu nüfus müdürü Ali Ulvi Sözen, Amasya nüfus müdürü M. Resuhi Genç, Antalya nüfus müdürü A. Zühtü Onat ve Konya nüfus müdürü M. Tahir Güran'ın terfian nakillerine ve keyfiyetin sicillerine işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U.M.

Onay: 27/10/938

Ş. KAYA

938 yılı Birinci Teşrinin 29 uncu gününde beşinci sınıftan 4 üncü sınıfa terfi eden Nüfus Müdürleri.

Sicil No. su	Adı ve soy adı	Memuriyeti
2753	Rüştü Aksu	İçel nüfus müdürü
1549	Hüseyin Altay	Kastamonu »
668	Ali Ulvi Sözen	Ordu »
1888	M. Rusuhi Genç	Amasya »
2051	A. Zühtü Onat	Antalya »
2675	M. Tahir Güran	Konya »

Vekâlet Yüksek Makamına

İkinci sınıf nüfus müdürlüğü kadrosunda mevcut olan münhale kıdem vaziyetine nazaran ve kanunî müddetini ikmâl etmiş bulunan üçüncü sınıf nüfus müdürlerinden ilişik listede adı vazıh Balıkesir nüfus Müdürü Hikmet Çınar'ın terfian nakline ve keyfiyetin sicilline işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay: 27/10/938

Ş. KAYA

938 yılı Birinci Teşrinin 29 uncu gününde 3 üncü sınıftan ikinci sınıfa terfi eden nüfus müdürü

Sicil No. su	Adı ve soy adı	Memuriyeti
2290	Hikmet Çınar	Balıkesir Nüfus Md.

Vekâlet Yüksek Makamına

İlişik listede adı yazılı Siirt mektupçusu Şevket Yıldırım Şarkta, iki senei kâmile bulunmuş olduğundan memu-

rin kanununun 37 nci maddesi ahkâmına tevfikân bir yıl uzaklık zammı verilmesine ve keyfiyetin sicilline işlenilmesine yüksek müsaadelerini arz ederim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay: 27/10/938

Ş. KAYA

938 yılı Birinci Teşrinin 29 uncu gününde bir yıl uzaklık zammı alan mektupçu.

Sicil No. su	Adı ve soy adı	Memuriyeti
1272	Şevket Yıldırım	Siirt mektupçusu

Vekâlet: Yüksek Makamına

İlişik listede adları yazılı (20) aded kaymakam Şarkta ikişer senei kâmile bulunmuş olduklarından memurin kanununun 37 nci maddesi ahkâmına tevfikân birer yıl uzaklık zammı verilmesine ve keyfiyetin sicillerine işlenilmesine yüksek müsaadelerini arz ederim..

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay: 27/10/938

Ş. KAYA

**938 yılı (Birinci Teşrinin 29 uncu gününde birer yıl uzaklık
zammı alan kaymakamlar.**

Sicil No. su	Adı ve soy adı	Memuriyeti
2904	Muzaffer Güven	Patnos Kaymakam:
2742	Muzaffer Kuşakcıoğlu	Tutak »
2733	Cevdet Barın	Aleşkirt »
2823	Ali Münip İlban	Suşehri »
2627	Esad Onat	Aşkale »
2930	Edip Kartal	Karayazı »
2738	Eşref Aykur	Bor »
2785	Cemâl Gökten	Ardıhan »
2799	İhsan Olgun	Iğdır »
2837	Suphi Aktan	Arpaçay »
2813	Yusuf Acar	Göle »
2765	Rıfat Bingöl	Çıldır »
2753	Necmeddin Üner	Posof »
2732	Fahreddin Önal	Tuzluca »
39	Ö. Fuad Çoruk	Malazgirt »
2864	İ. Hakkı Güngör	Pervari »
2929	Basri Üzel	Şirnak »
3030	Reşat Yücel.	Kuyulhisar »
2727	Eşref Er kut	Muradiye »
2796	Necdet Yılmaz	Alucra »

Vekâlet Yüksek Makamına

İlişik listede adı yazılı Burdur Nüfus Müdürü Ata Kızılsara Şarkta iki sene i kâmile bulunmuş olduğundan memurin kanununun 37 nci maddesi ahkâmına tevfikan bir yıl uzaklık zammı verilmesine ve keyfiyetin sicilline istenilmesine yüksek müsaadelerini arz ederim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay: 27/10/938

Ş. KAYA

**938 yılı Birinci Teşrinin 29 uncu gününde
bir yıl uzaklık zammı alan Nüfus Müdürü**

Sicil No. su	Adı ve soy adı	Memuriyeti
4037	Ata Kızılsara	Burdur Nüfus Md.

Vekâlet Yüksek Makamına

Evvelce kaymakamlıkta buldukları sırada 1/9/929 tarihinde maaşları 4000 kuruşa iblâğ olunan ve 24/8/931 tarihinde tasfiyeye tabi tutulmak suretile meslekten ayrılan Ve: bilâhara devlet şurasında tasfiye kararları ref'edilmiş olduğundan mektupçuluğa tayin edilmiş olan ve buldukları sınıfta kanunî müddetlerini ikmâl etmiş bulunan Bingöl mektupçusu Sıtkı Hatunoğlu'nun, Rize mektupçusu Şefik Aydın'ın, Kütahya mektupçusu Şükrü Gül'ün, Bilecik mektupçusu Nihat Tortumay'ın, Burdur mektupçusu Hakkı Tunceli'nin, Erzincan mektupçusu Rauf Özdemir'in ve Seyhan mektupçusu Ağâh Akkan'ın birer derece terfileri ile maaşlarının 45 şer lira üzerinden tesviyesine ve keyfiyetin sicillerine işlenilmesine yüksek müsaadelerini arzeylerim.

Vilâyetler İdaresi U. M.

Onay : 27/10/938

Ş. KAYA

Takdirnameler

Takdirname ile taltif edilen valiler

Yozgat Valisi Feyzi Gürel

Vilayete yerleştirilen göçmenlerin bir an evvel müstahsil vaziyete geçirilmesinde, göçmen evlerinin inşasında ve eski sene-

lerden müterakim göçmen işlerinin intaç ve ikmâline fevkalâde mesaisi mesbuk olduğundan ve iskân işlerini büyük bir alâka ve hassasiyetle takip etmekte bulunduğundan Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletince takdir edilmiştir.

Takdirname ile taltif edilen kaymakamlar

Vezirköprü kaymakamı İhsan Güran	Kazanın umumi idarelerinde gösterdiği gayret ve muvaffakiyetten dolayı 1851 sayılı kanunun 2 inci maddesine tevfikân Samsun vilâyetince takdir edilmiştir.
Kavak kaymakamı Fazıl Kaftanoğlu	Kazanın umumi idaresinde gösterdiği gayret ve muvaffakiyetten dolayı 1851 sayılı kanunun 2 inci maddesine tevfikân Samsun vilâyetince takdir edilmiştir.
Birecik kaymakam vekili Maiyet memuru Basri Özpınar	Birecik kaymakam vekâletinde bulunduğu zaman kaza işlerini kanunlara uygun olarak takip ve çabukça tedvirindeki mesaisinden dolayı Urfa vilâyetince takdir edilmiştir.
Çınar kaymakamı Emin Köksal	Mucur kazası kaymakamı iken kaza dairelerini teftiş ile teftiş neticelerini gösteren lâyhaların tanzimi ve vilâyete tevdii ile beraber görülen noksanların ikmâli hususundaki hizmetinden ötürü Kırşehir vilâyetince takdir edilmiştir.

Çınar, kaymakamı Emin
Köksal

Mucur kaymakamı iken 936 yılına ait deve ve davarlar vergisi tahakkukundan yüzde yüz ve diğer hayvanları tahakkukundan yüzde doksan dokuz ve kazanç vergisi tahakkukundan yüzde yüz tahsilat yapmış elması ve 937 yılında 3475 koyun 1129 tiftik 25 manda 669 sığır 69 at 20 eşek 1 katır ki ceman 5388 hayvan fazla yazılmasındaki gayretinden ötürü Kırşehir vilâyetince takdir edilmiştir.

Alaca kaymakamı Kâ-
Yıldırım

Alaca kaymakamı Kâmil Yıldırımın 1/5/938 tarihinden 5/8/938 tarihine kadar Çiçekdağı kaymakam vekâletinde bulunduğu müddetçe gösterdiği dürüst ve idarede isabetli görüşü ve zamanın icabettirdiği işler üzerindeki faaliyetinden dolayı Kırşehir vilâyetince takdir edilmiştir.

Pötürge kaymakamı Adnan Aksel

:Kaza muamelâtı umumiyesi geçen seneye nazaran daha iyi ve köy sayım, işlerinde daha ziyade faaliyeti görülmüş olduğundan Malatya vilâyetince takdir edilmiştir.

Taşköprü kaymakamı
Niyazi Dalokay

1938 senesi hayvan sayımında aldığı tedbirler ve gösterdiği fevkalâde gayret neticesinde 29103 fazla hayvan kaydına muvaffak olduğundan dolayı ma-

liye Vekâletinin bu babtaki iş'arına binaen vekâlet makamınca takdir edilmiştir.

Takdirname ile taltif edilen nahiye müdürleri

Aralık nahiyesi müdürü
İdris Kocaoğlu :	Nahiyesine bağlı Alıkızıl köyünün yıllarca sudan mahrumiyetinin izalesine geceli gündüzlü çalışıp mahallî vesaitle 13 kilometre mesafeden mezkûr köye su getirdiğinden dolayı Kars vilâyetince takdir edilmiştir.
Lâçın nahiyesi müdürü
Kâzım Yener	Nahiye dahilindeki yapılan köy yollarından, nahiye merkezinin imar ve köy kanununun tatbikinden dolayı Çorum vilâyetince takdir edilmiştir.
Bahçeçik nahiyesi müdürü
Hakkı Sözer :	Nahiyesi mıntakasındaki tütün has-talıkları mücadelesinde ağaçlara ârız olan ökse temizlettirilmesi hususunda gösterdiği alâka ve gayretten dolayı Kocaeli vilâyetince takdir edilmiştir.
Keysun nahiyesi müdürü M.
Ali Koca :	Nahiyesi dahilinde topladığı Türk Hava K. C. ait paranın tahsilâtından diğer arkadaşları gibi aidat almadığından dolayı Malatya vilâyetince takdir edilmiştir.
Akmeşe nahiyesi müdürü
Orhan Gecedoğan :	Nahiyesindeki ağaçları istilâ eden ökse otlarını hükümete hiç

Evreşe nahiyesi müdürü
Fuat Erkut

bir masraf tahmil etmeden (3250) ağâcı mahvolmaktan kurtardığından dolayı Kocaeli vilâyetince takdir edilmiştir.

Evciler nahiyesi müdürü iken Çavuşlu köyü civarında elma mevkiinde çıkan orman yangınına söndürmesindeki gayret ve faaliyetinden dolayı Çanakkale vilâyetince takdirname ile taltif edilmiştir. -

Takdirname ile taltif edilen vali muavinleri

Erzurum vali muavini
Hilmi Balcı :

Mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcı tarafından tanzim kılınan teftiş lâyihasında; bilhassa vilâyete tayin buyrulduğu günden itibaren işleri daha muntazam ve mükemmel bir surette tedvir ve fevkalâde mesai ve gayreti anlaşılmış olduğundan Erzurum vilâyetince takdirname ile taltif edilmiştir.

Takdirname ile taltif edilen İdare Hey'eti âzaları

Seyhan idare hey'eti âzası
İ. Hakkı İldir :

3 aylık vali muavini vekâletinde sebkeden kıymetli ve ciddî mesaisinden dolayı Seyhan vilâyetince takdir edilmiştir.

Takdirname ile taltif edilen mektupçular

Erzurum mektupçusu
Yaver Soydaş

Erzurum vilâyetinin hidemat ve ircaat ile idare hey'eti ve mektu-

bi ve evrak kalemlerini teftiş eden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdirkâr cümlelerden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir

Takdirname ile taltif edilen kâtibler

Erzurum idare hey'eti başkâtibi Hüsametdin Atan oğlu :

Erzurum vilâyetinin hidemat ve icraat ile idare hey'eti ve mektubî ve evrak kalemlerini teftiş eden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdirkâr cümlelerden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

Erzurum idare hey'eti kâtibi Şefik Özsü :

Erzurum vilâyetinin hidemat ve icraat ile idare hey'eti ve mektubi ve evrak kalemlerini teftiş eden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdirkâr cümlelerden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

Erzurum tahrirat 1 inci kâtibi Necmettin Öztunç :

Erzurum vilâyetinin hidemat ve icrat ile idare hey'eti ve mektubi ve evrak kalemlerini teftiş eden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdirkâr cümlelerden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

Erzurum tahrirat 2 inci kâtibi
Abdurrahman Kükey :

Erzurum vilâyetinin hidemat ve icraat ile idare hey'eti ve mektubî ve evrak kalemlerini teftişeden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdîr kâr cümlelerinden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

Erzurum tahrirat 3 üncü
kâtibi Şeref Alparslan:

Erzurum vilâyetinin hidemat ve icraat ile idare hey'eti ve mektubî ve evrak kalemlerini teftiş eden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdîr kâr cümlelerinden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

Erzurum vilâyeti evrak
memuru Cemil Köse oğlu

Erzurum vilâyetinin hidemat ve icraat ile idare hey'eti ve mektubî ve evrak kalemlerini teftiş eden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdîr kâr cümlelerinden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

Erzurum vilâyeti evrak kâtibi
Muhlis Savcı :

Erzurum vilâyetinin hidemat ve icraat ile idare hey'eti ve mektubî ve evrak kalemlerinin teftiş eden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete

tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdîr-kâr cümlelerinden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

Erzurum vilâyeti evrak kâtibi Celâl Çevik Erzurum vilâyetinin hidemat ve icraat ile idare hey'eti ve mektubî ve evrak kalemlerinin teftiş eden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdîr-kâr cümlelerinden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

Erzurum vilâyeti evrak kâtibi Kemâl Kalıpçı : Erzurum vilâyetinin hidemat ve icraat ile idare heyeti ve mektubî ve evrak kalemlerinin teftiş eden mülkiye müfettişi Şemsettin Yazıcının tanzim ve vilâyete tevdi eylediği teftiş lâyihasının zirine yazdığı takdîr-kâr cümlelerinden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

Varto nüfus memuru İsa Koç : İşlerindeki intizam ve mükemmeliyetinden dolayı Muş vilâyetince takdir edilmiştir.

Muş vilâyeti nüfus kâtibi Zeki Saraç Muamelâtın intizam ve defterlerin temizliğinden ve işlerdeki sür'at ve mükemmeliyetinden dolayı Muş vilâyetince takdir edilmiştir.

Takdirname ile taltif edilen seferberlik memuru

Kars vilâyeti seferberlik memuru Tahsin San : Seferberlik işlerine büyük önem vererek fasılasız çalışma ile kısa zamanda matlup işleri muvaffakiyetler başardığı gibi kuyudat ve muamelâttaki intizamı da mucibi memnuniyet olduğu teftiş neticesinde anlaşıldığından Kars vilâyetince takdir edilmiştir.

Takdirname ile taltif edilen Nüfus Müdürü

Erzurum vilâyeti Nüfus Müdürü Ömer Akgün : Vazifeye başladığı tarihten itibaren dosya usulünü intizama soktuğundan ve hususî muhasebeyi alâkadar eden yol vergisine tabi mükelleflerin künyelerini mezkûr daireye verdiğiinden ve kısa bir zamanda gösterdiği mesaiden dolayı Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.

KARARNAME

Açık olan Avanos kaymakamlığına Çiçekdağı kaymakamı Rahmi Onar'ın, Sütçüler kaymakamlığına Gebze kaymakamı Nami Ünal'ın, Gebze kaymakamlığına Şarköy kaymakamı Fazıl Uybad'ın, Geyve kaymakamlığına Korkuteli kaymakamı Sait Yücel'in, Orhaneli kaymakamlı-

gına Finike eski kaymakamı Kadri Özkazanç'ın, Ulukışla kaymakamlığına Pötürge kaymakamı Adnan Asel'in, Vezirköprü kaymakamlığına nüfus umum müdürlüğünde hukuk mezunu Tevfik Kılınçaslan'ın, Uluborlu kaymakamlığına İstanbul maiyet memurlarından hukuk mezunu Muzaffer Kutman'ın, Seferihisar kaymakamlığına Çine kaymakamı Cevdet Çanka'nın, Çine kaymakamlığına Akçaabat kaymakamı Fuat Ülkener'in, Eruh kaymakamlığına Eceabat kaymakamı Hikmet Sağ'm, Eceabat kaymakamlığına İstanbul maiyet memurlarından Siyasal Bilgiler okulu mezunu Asım Büyüklü'nün, Eğil kaymakamlığına. Tunceli maiyet memuru hukuk mezunlarından Sakıp Özil'in, Bozkır kaymakamlığına Büyük Millet Meclisi bütçe encümeni memurlarından hukuk mezunu Lütü Karayün'ün, Vize kaymakamlığına Aşkale kaymakamı Esat Onad'ın, Aşkale kaymakamlığına Nusaybin kaymakamı Necati Gokmugul'un, Ürgüp kaymakamlığına Araç kaymakamı Kemâl Taşkiran'ın, Arapsun kaymakamlığına eski nahiye müdürlerinden hukuk mezunu Tevfik Yener'in, Hopa kaymakamlığına Posof kaymakamı Necmeddin Üner'in, Po- sok kaymakamlığına Tavas kaymakamı Fazıl Halûk Göksün 'un, Tavas kaymakamlığına Hacılar nahiyesi müdürü hukuk mezunu Avni Molu'nun, Çıldır kaymakamlığına Marmaris kaymakamı Şefik Erol'un, Marmaris kaymakamlığına Çıldır kaymakamı Rifat Bingöl'ün, Şırnak kaymakamlığına Kavak kaymakamı Fazıl Kaftanoğlu'nun Kavak kaymakamlığına Şırnak kaymakamı Bacri Özer'in, Göle kaymakamlığına Söğüt kaymakamı Selâhaddin Gedik'in, Söğüt kaymakamlığına Göle kaymakamı Yusuf Acar'ın, Diyadin kaymakamlığına Hayrebolu kaymakamı Süleyman Onur'un, Hayrebolu kaymakamlığına Diyadin kaymakamı Abdullah Zeki Köymen'in, Ardıhan kaymakamlığına Bayburt kaymakamı Hamid Onat'ın, Bayburt kaymakamlığına Hopa kaymakamı Sabri Demir'in, Akçaabat kaymakamlığına Ardıhan kaymakamı Cemâl Gökta'nın, Seyitgazi kaymakamlığına Pirlerkondu nahiyesi

müdüğü hukuk mezunu Fehmi Akın'ın, Beşiri kaymakamlığına Kandıra kaymakamı Sekip Yurdakul'un, Nusaybin kaymakamlığına Soma kaymakamı Hamdı Onat'ın, Kandıra kaymakamlığına Bodrum kaymakamı Fehmi Ökak'ın. Sasun kaymakamlığına Genç kaymakamı İzzeddin Aykud'un, Genç kaymakamlığına Sasun kaymakamı Cemâl Şaşıoğlu'nun, naklen ve yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

26/Birinci Teşrin/1938

KARARNAME

Seyhan vali muavinliğine Malatya vali muavini Kudret Kantoğlu'nun, Malatya vali muavinliğine Balıkesir vali muavini Ekrem Yalçınkaya'nın, Balıkesir vali muavinliğine Seyhan vali muavini Refik Kırış'ın naklen tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur

26/Birinci Teşrin/1938

KARARNAME

Açık olan Çankırı mektupçuluğuna Muğla mektupçusu Hayreddin Yavuz'un, Edirne mektupçuluğuna Tokat mektupçusu Sadeddin Sönmez'in, Sivas mektupçuluğuna Seyhan mektupçusu Ağâh Akkan'ın, Seyhan mektupçuluğuna Erüh kaymakamı Nihat Daniş'ın naklen tayinleri tensip edilmiştir.

Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur

26/Birinci Teşrin/1938

Mülkî teşkilât

KARARNAME

Sayı : 14223

Gün : 16/9/38

Madde — 1 Ankara merkez kazasının Bitik nahiyesine bağlı Oymağaç köyü bağlı olduğu kaza ve nahiyeden alınarak Kızılcahamam kazasının Pazar nahiyesine çağlı Ucan köyüne bağlanmıştır.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

Çalışma raporları

Yüksek Vekâlete

Eylül/938 ayı içinde Umum Müdürlüğümüze muhtelit Vekâletlerle vilâyetlerden (2164) evrak gelmiş, bu evraktan (107) si birinci, (396) sı ikinci, (766) sı üçüncü, (895)i dördüncü şubeye verilmiştir.

Birinci şube : Tesellüm eylemiş olduğu evraktan (98) adedinin muamelesini tamamlamış ve (9) adedini muameleden müstağni görerek hıfız etmiştir.

İkinci şube : Eylül ayı içinde tesellüm eylediği (396), Ağustos ayından devrelediği (117) ve diğer şubelerden gönderilen (15) evrakla birlikte cem'an (528) evraktan (350) adedinin muamelesini intaç ve (65) adedini muameleden müstağni görerek hıfız etmiş ve (113) adedinin de bir kısmı imzada ve bir kısmı ayın son günü gelmiş bulunması dolayısıyla muamelesi ikmal edilemediğinden birinciteşrin/938 aya devrolunmuş resen ve tekiden (65) evrak yazılmıştır.

Bundan başka Eylül ayı içinde bu şubece (evlenme akitlerinin zaruret olmadıkça evlerde yapılmasının men'i hakkında) hazırlanan temin teknil vilâyetlere tebliğ edilmiştir.

Üçüncü şube : Tevdi edilen (766) ve geçen aydan devrolunan (387) evrak ile birlikte cem'an (1153) evraktan (708) adedinin muamelesini tamamlamış, (157) adedi Başvekâlete takdim edilmiş (288) adedi de incelenmek üzere birinci teşrin/938 ayma devrolunmuştur.

Bu şubece Eylül ayı içinde (102) kişinin yurtdaşığa kabul muameleleri ikmâl ve intaç edilmiş ve muhtelif

Devlet tabiiyetlerinde bulunan (9) ailenin de ihtilafli ve tamika muhtaç görülen tabiiyet durumları tetkik olunarak haklarında gereken kararlar verilmiştir.

Dördüncü şube : Tevdi edilen (895) diğer şubelerden gönderilen (27) evrakla birlikte cem'an (923) evraktan (753) adedinin muamelesini tamamlamış (67) adedini muameleden müstağni görerek hıfız etmiş ve (103) adedini de incelenmek üzere Birinci teşrin/938 ayına devreylemiştir.

Eylül/938 ayı içinde bu şubece yapılan işlerin başlıcaları şunlardır:

A — Sason yasak bölgesinden elde edilenlerin şevkine ve en son alınan (1500) kişilik kararnamenin tatbikine devam olunmuş.

B — Tunceli halkından âzami yedi bin kişinin batı vilâyetlerine şevki tamamlanmış olduğundan Dördüncü Umumî Müfettişlikçe gösterilen lüzuma binaen daha beş bin kişinin nakli için üçüncü defa olarak alınan kararname hükmünün de tatbikine başlanmıştır.

Saygılarımla arzeylerim.

Nüfus İş. U. Müdürü V.

Yüksek Vekâlete

Teşrinievvel/938 ayı içinde Umum Müdürlüğümüze muhtelif Vekâletlerle vilâyetlerden (2156) evrak gelmiş, bu evraktan (160) ı birinci, (421) i ikinci, (735) i üçüncü, (840) ı dördüncü şubeye verilmiştir.

Birinci şube : Tesellüm eylemiş olduğu evraktan (145) adedinin muamelesini tamamlamış ve (15) adedini muameleden müstağni görerek hıfız etmiştir.

İkinci şube : Teşrinievvel ayı içinde tesellüm eylediği (421), Eylül ayında devreylediği (113) ve diğer şube-

terden gönderilen (9) evrakla birlikte cem'an (543) evraktan (387) adedinin muamelesini intaç ve (58) adedini muameleden müstağni görerek hıfız etmiş ve (98) adedinin de bir kısmı imzada ve bir kısmı ayın son günü gelmiş bulunması dolayısıyla muamelesi ikmal edilemediğinden İkinciteşrin/938 ayına devrolunmuş resen ve tekiden (42) evrak yazılmıştır.

Teşrinievvel ayı içinde bu şubece yeniden bastırılmak üzere nümuneleri verilen defter ve ilmühaber İrin basım işi şimdiye kadar bir matbaaya ihale edilmediği anlaşıldığından acele olarak ilk önce vukuat ilmühaberlerinin ihalesi temin edilmiştir,

Üçüncü şube : Tevdi edilen (735) ve geçen aydan devrolunan (288) evrakla birlikte cem'an (1023) evraktan (887) adedinin muamelesini tamamlamış ve (136) adedi de incelenmek üzere İkinciteşrin/938 ayına devrolunmuştur.

Bu şubece Teşrinievvel ayı içinde (21) kişinin yurt - taşlığa kabul muameleleri ikmâl ve intaç edilmiş ve muhtelif Devlet tabiiyetlerinde bulunan beş ailenin de ihtilafı ve tamika muhtaç görülen tabiiyet durumları tetkik olunarak haklarında gereken kararlar verilmiştir.

Dördüncü şube : Tevdi edilen (840) diğer şubelerden gönderilen (60) evrakla birlikte cem'an (900) evraktan (867) adedinin muamelesini tamamlamış (33) adedini de muameleden müstağni görerek hıfız etmiştir.

Bundan başka bu şubece Teşrinievvel ayı içinde (Sason yasak bölgesinde elde edilenlerle muvakkaten Erzincana iskân edilenlerin şevkleri takip edilmiş ve Tunceli halkından beş bin kişinin mürettep mahallerine şevkleri için son def'a alınan kararname hükümlerinin tatbikına devam olunmuştur. Saygılarımla arzeylerim.

Nüfus İş. U. Müdürü

Tamimler

E. İ. U. M.

Sayı : 51019

Gün : 5/10/938

1 — Yüksek vekiller hey'eti kararı ile muhtelif tarihlerde doğudan batıya nakledilerek iskân edilmiş olanlarla muhacir ve mültecilerin iskân edildikleri mahallerden mezuniyet almadan habersizce iş aramak bahanesile savuştukları ve bunlardan vaziyetleri şüpheli görülenler çevrilip haklarında alâkadar vilâyetlerden malûmat istenilmekte ise de cevap istenen vilâyetlerden bazıları ya hiç cevap vermemekte veyahut aradan günler ve haftalar geçtikten sonra cevap verdiğinden bizzarur nezaret altına alınmaları muvafık görülmeyen bu gibilerden bazıları polise görünmeden ve tahkikat neticesine kadar ellerinden alınan hüviyet cüzdanlarını dahi almadan başka bir tarafa savuşup gittikleri ve yerinden istenildikleri ve arandıkları zaman ele geçirilememekte oldukları cereyan eden muamele ve muhaberattan anlaşılmıştır.

Binaenaleyh evvelce bu hususta 29/4/938 gün ve 1323 sayı ile de yapılan tamim göz önünde tutulmakla beraber vukubulacak bu gibi muhaberelerin alâkadar vilâyetlerce geciktirilmeyerek derhal ve kısa bir zaman içinde karşılığının verilmesini ve bu gibilerin tahkikat neticesine değin kaçmamalarının temini için durumlarının gözönünde bulundurulmasını tamimen rica ederim.

2 — Umumî müfettişliklere ve valiliklere yazılmıştır.

E. İ. U. M.**Ş. 6.****Sayı : 54414****Gün : 21/10/938**

1 — Memleket dahilinde sivil eşhastan ve hattâ köylülerden bile bazı kimselerin üniforması resmî alâmetleri sökülüp çıkarılmamış olan subay ve polis memurlarına ait elbiseleri giymekte olduğu ve hattâ Ağrı vilâyetindeki bir mağazada yapılan araştırmada iki subay kaputu ile birinde 900 İstanbul numarasını taşıyan iki zabıt ceketleri ve bundan başka alâmetleri sökülmemiş üç polis ceketleri ele geçirildiği ve tahkikat neticesinde bunların İstanbuldan satın alındığı anlaşılmıştır. İstanbuldaki Yahudilerin mahalle aralarında dolaşarak mütekait veya müstafi subay ve zabıta memurları evlerinden bu kabil müstamel elbiseleri almakta oldukları ve resmî alâmetlerini sökmeden depolarına koyarak sivil eşya meyânında Anadoluya sevk olunduğu düşünülebilirse de bütün resmî alâmetlerden tecrit edilmeden bunların giyilmesi gerek ordu ve gerekse zabıta kisvesinin şeref ve haysiyetine bir tecavüz teşkil etmekle beraber bu kıyafet altında gezenlerin bazı fenalıklara da cüret edebilecekleri kuvvetle varit görülmekte dir.

Binaenaleyh yurdun en uzak ve hücre yerlerinde bile resmî alâmetleri sökülmemiş subay ve zabıta memurları elbiselerinin satılmasına ve sivil eşhasın giymesine kafiyen müsaade edilmemesini ve giyenler hakkında 3038 sayılı kanun ile tadil edilen Türk Ceza Kanununun 253 üncü maddesine tevfikân kanunî takibat yapılmasını tamimen rica ederim.

2. — U. Müfettişliklerle vilâyetlere yazılmıştır.

V.İ.U.M.:**Ş. II****Sayı : 55301****Gün : 27/10/938**

29/7/938 tarihinde 603 numaralı Toros sür'at katarile seyahat eden bir bayanın eşyaları arasında kaçak eşya araştırıldığı ve bu yüzden mezkûr katarın 23 dakika teahhür ettiği Nafia Vekâletinden bildirilmektedir.

Beynelmilel münasebat ile alâkadar Toros katarlarının eşya taharrisi için teahhür ettirilmesi vekâletimizce de muvafık görülmediğinden bu katarlarda bu ve buna mümasil işlerde taharriyat yapılması lâzım gelirse ya hudutlarda veya tren seyir halinde iken alâkadar memurlar tarafından yapılması ve teahhüre meydan verilmemesi tamimen tebliğ olunur.

Umumî Müfettişliklere ve bütün valiliklere yazılmıştır.

V. İ. U. M.**Sayı : 54412****Gün : 21/10/938**

1 — Adliyece müsadere veya zabıtaca zaptolunup askerî makamat ve depolara teslim edilen ve ciheti askerîyeye yaramaması hasebile satılmak üzere Mâliyyeye devredilen av tüfeklerinin malmemurları tarafından satılması hususunda Maliye Vekâletile muhabere cereyan etmiş ve bu muhabere neticesinde av tüfeklerinin satışı ancak kara avcılığı hakkındaki kanun hükümleri dairesinde avlanmaya mezun ellerinde av ruhsatıyesi bulunanlara satılması ve satış komisyonlarına satılan kimselerin isimlerini havi listesinin mahallî zabıtasına verilmek sureti ile yapılacak satışlarda bir mahzur olmadığı bildirilmiş olduğundan mümasili ahvalde bildiriş dairesinde muamele ifası tamimen tebliğ olunur.

2 — Umumî müfettişliklere ve vilâyetlere tamim olunmuştur.

M. İ. U. M**Sayı : 10300/1/1/2****Gün : 3/10/938**

Vilâyetine

Mahallî İdareler Bankasına verilecek hisseye ait tahsisatın temini için yapılacak münakalenin bütçedeki maaş tertibindeki tasarruflardan, icrası muvafık olup olmadığı bazı vilâyetlerden sorulmaktadır.

Maaş tertibinden masraf tertiblerine münakale yapılamayacağından bu tahsisatın diğer fasıllardan münakale yapılmak suretile temini lâzımgelir.

Bu suretle muamele ifası tamimen tebliğ olunur.

M. İ. U. M.**Sayı : 10300/1/1/2****Gün : 3/10/938**

Vilâyetine

Vilâyetiniz hususî idaresince her ay tanzim ve irsali lâzım gelen tahakkukat ve tahsilat cetvelde malî durumu gösterir cetvelin vaktile gönderilmediği, bir aya ait cetvelin iki ay sonra yollandığı görülmekte ve bu yüzden vilâyetlerin tahsilât hususunda gösterdikleri gayret ve faaliyet derecesi anlaşılammaktadır.

Bu halin önlenmesi ve bir aya ait cetvelin ikinci ayın onbeşinde behemehal Vekâlette bulundurulmasının temini tamimen rica olunur.

M. İ. U. M.**Sayı 11322/1/1/2****Gün : 25/10/938**

Vilâyetine

1 — Mezunen Hatayda bulunan memurlarımızın maaşları banka vasıtasile isim ve memuriyet tasrih edilmek-

sizin Hataydaki konsolosluklarımız namına gönderilmesi- ve tahmin üzerine alâkadarlara tevziat yapılamıyacağı için hu paraların uzun müddet konsolosluklarımız nezdinde beklemekte ve bordroları da pek geç alınmakta olduğundan maaşların vaktile tevzi edilemediği ve hattâ bazılarının aylarca bekledikleri ve haklı olarak sızlandıktan Antakya baş konsolosluğumuzun iş'arından anlaşılması ve bunun önüne geçilebilmesi için maaşatın her ay başı bankaya, tevdi ile birlikte, hattâ imkân varsa daha evvelinden bordroları da gönderilmesi ve bu suretle tevziat ve kayıt işinin intizama sokulması hususu rica edilmektedir.

Tevziat işinin konsolosluklarca vaktinde ve muntazaman yapılabilesini teminen her aybaşı maaşatın bankaya tevdi ile beraber bordrolarının da hemen gönderilmesi hususunun alâkalılara ehemmiyetle tebliğine ve bunun usul ittihaz edilmesine yüksek müsaadelerini arz ve rica ederim.

2 — Bilgi için Başvekâlete, gereği için bütün Vekâetlere arzedilmiştir.

M. ;İ. U. M.

Sayı : 10600/1-1-2

Gün : 10/10/938

Vilâyetine

Belediye ve köy idarelerince, 3434 sayılı kanuna tevfikân, oyun âletlerinden alınacak resim için ihdas edilecek levha ve soğuk damga şekli tesbit edilemediğinden 1938 malî yılı için de maliye dairelerindeki mevcut levhanın belediye ve köy heyetleri tarafından talep vaki oldukça maliyet fiatı olan iki buçuk kuruş üzerinden belediye ve köy idarelerine verilerek bedellerinin irat kaydedilmesinin mal sandıklarına tebliğ edildiği Maliye Vekâletinin iş'arından anlaşılmıştır.

İşbu tebligat dairesinde muamele ifasının temini rica olunur.

Umumî müfettişliklere, vilâyetlere ve teftiş heyeti reisliğine yazılmıştır.

M. İ. U. M.

Sayı : 10786/1-1-2

Gün : 12/10/938

Vilâyetine

Sümer Bankın Karabükteki demir ve çelik fabrikaları yakın bir zamanda faaliyete geçecek ve imalât mekanında demir boru da istihsâl edecektir.

1 — Memleketin bütün boru ihtiyacını temin edecek olan bu millî müessesemizin mesaî programının tesbit edilebilmesi için su tesisatı vücuda getirecek olan Belediyelerin ihtiyaçlarını Sümer Bank Umum Müdürlüğüne bildirmeleri ve bu hususta Vekâletimize de malûmat vermeleri rica olunur.

2 — Bütün vilâyetlere yazılmış, Umumî Müfettişliklere sunulmuştur.

M. İ. -U. M.

Sayı: 11006/1-1-2

Gün: 18/10/938

Hususî İdare Müdürlüğüne

2514 sayılı Divanı Muhasebat kanununun 68 inci maddesine tevfikân hususî idarelerin ikinci derecede tetkik ve muhakemeye tabi muhasip ve kati hesaplarının Divana takdimi sırasında 38 inci maddenin D fıkrasına göre varidat ve F fıkrasına göre de eşhas zimemi, avans ve kredi bakiyelerinin istirdadı veya mahsubunun yapıp yapılmadığı hususlarının tetkikine medar olacak cetvellerin keza sene sonundaki nakit mevcudunu gösterir ta -

dat mazbatalarının gönderilmediği ve bu yüzden hususî muhasebelerle divan arasında uzun muhabelere yol açıldığı ve hattâ divanın muhtelif işler üzerinde yaptığı sorgulara, cevap verilmediği geçen muamelelerden anlaşılmaktadır.

Bu halin önlenmesi ve hesabatın noksansız şekilde divana yollanmasının temini ehemmiyetle tebliğ olunur.

M. İ. U. M.

Sayı : 11153/1-1-2

Gün : 20/10/938

Vilâyetine

937 mali yılma ait birinci ve ikinci altı aylık iş cetvelleri vaktinde tanzim edilip gönderilmediğinden bugüne kadar matlûp malûmat tam olarak elde edilememiştir.

Bu senede aynı gecikmeye meydan verilmemesi için 838 malî yılı birinci altı aylık iş cetvellerinin Kânunuevvelin 15 ine kadar 20/10/938 gün ve 8540 sayılı tamimle gönderilen numuneye uygun şekilde tanzim, edilerek Vekâlette bulundurulması rica olunur.

M. İ. U. M.

Sayı: 11152/1-1-2

Gün: 20/10/938

Vilâyetine

Hususî idarelerin aylık tahakkukat ve tahvilâtını ve mail durumunu gösterir müfredatlı cetveller bazı vilâyetlerden gönderilmemekte ve bazıları tarafından da gönderilmesi hakkında bir emir alınmadığı ileri sürülmektedir.

Bu cetvellerin 932 senesinden beri muntazaman Gönderilmesi tamim olunmuş ve usul ittihaz edilmişti.

Bundan sonra sözü geçen cetvellerin bir aya ait ola-

nının diğer ayın 15 inde vekâlette bulunacak şekilde postaya verilmesi rica olunur.

M. İ. U. M.

Sayı: 11151/1-1-2

Gün: 20/10/938

Muhasebei umumiye kanununa ek olarak kabul olunan 3325 sayılı kanunun 2 nci maddesinde (varidat bütçesinde nazım varidat Unvanı altında bir kısım açılır. Bu kısma Maliye Vekâletince hususî kanunları mucibince diğer devlet daireleri nam ve hesabına cibayet edilip bu dairelere verilecek varidat kayıt olunur.) denilmekte ve bahsi geçen kanunun 118 inci maddesinde de mülhak ve hususî bütçeler hesabat ve muamelâtının hususî kanunlarında yazılı kuyut ve şurut mahfuz kalmak üzere bu. kanun hükmüne tabi bulunduğu, tasrih olunmaktadır.

Şu hükümlere göre hususî idarelerce tahsil edilmekte olan arazi ve bina vergilerinden tefrik edilen belediye, Ziraat Bankası ve tayyare hisselerile 1882 sayılı kanun mucibince yol vergisinden ayrılan Nafia Vekâleti hissesi hakkında bu kanun hükümleri dairesinde muamele yapılması lâzım gelmektedir.

938 yılı bütçeleri tamamen tasdik edilerek tatbik sahasına konulmuş olduğundan bu usulün 939 malî yılından itibaren tatbikine başlanması tamamen tebliğ ve rica, olunur.

M. İ. U. M.

Sayı; 11150/1-1-2

Gün: 20/10/938

Vilâyetine

Kati lüzum ve zaruret hasıl olmadıkça vilâyet bütçelerinin tertipleri arasında münakaleler yapılmaması ve tahakkuk eden zaruretlerin Vekâlete bildirilerek evvel e-

mirde müsaade alınması lüzumu tebliğ edildiği halde buna riayet edilmiyerek vilâyetlerden mütemadiyen münakale mazbataları gönderilmektedir.

Daha malî yılın 4 üncü ayında gelen mazbatalar adedi (200) ü bulmuş ve hattâ bir vilâyet aynı ay içinde fasla iki defa münakale yapılmasını teklif etmiştir.

Umumî meclislerce vilâyetin ihtiyaç ve gelirleri göz önüne alınarak hazırlanan ve yüksek tasdika iktiran etmek suretile kat'î mahiyet iktisap eden bütçeler üzerinde encümenlerce mütemadi münakalelerle değişiklikler yapılması vilâyetlerin icraat programı mahiyetinde olan bütçelerin hüviyet ve samimiyetini ihlâl ve hesabâtı alt üst edeceğinden ve merkezde müteşekkil komisyonun bütçe tevazününü temin maksadile aldığı tedbirlere müessir olacağından vücuh ile muvafık değildir.

İyi ve etraflı düşünülerek hazırlanmış bir bütçenin daha tatbikine başlanırken değişiklik taleplerinde bulunulması bütçenin mahallî ihtiyaçlar gözetilmeden tanzim edildiğini meydana koyar ki, bu hal alâkalı memurlar hakkında merkezce iyi ve müsbet kanaat vermekten uzak kalır.

Binaenaleyh münakale işlerinde çok hassas davranılması ve umumî meclislerce verilen direktif ve selâhiyetlerin hududu haricine çıkılmaması tamimen ve ehemmiyetle rica olunur.

M. İ. U. M.

Sayı: 11401/1-1-2

Gün: 27/10/938

Vilâyetine

Kütahya vilâyetinden alınan bir yazıda:

Hususî idare memurları için kabul edilen Tip kadrolar üzerine vilâyetler arasında memur değiştirmek ve kıymetli addolunan memurları almak heves ve arzusu uyandığı ve bu cümleden olarak Uşaktaki bir memurun

Afyon vilâyeti bir derece terfi ettirmek suretile mensup olduğu vilâyetin muvafakati istihsal edilmeden kendi vilâyetine tayin ettiği ve bu tayin işinin doğruca kaymakamlık vasıtasile tebliğ edilmek istenildiği ve bu hususun Vekâletler için Hey'eti Vekilece ittihaz edilen kararın ruh ve maksadına uygun bulunmadığı ve tayinin muamele mevkiine konulmamasının Uşak kaymakamlığına tebliğ edildiği bildirilmektedir.

Memurların mensup oldukları Vekâletin muvafakati alınmadan diğer Vekâletlere nakledilmemesi hakkında müttahaz Vekiller Hey'eti kararının tazammun ettiği gaye ve maksat itibarile vilâyet memurinin hakkında da tatbiki tabii bulunduğundan her hangi bir memurun mensup olduğu vilâyetin muvafakati alınmadan diğer bir vilâyete tayini cihetine gidilmemesi rica olunur.

M. İ. U. M.

Sayı: 11085/1-1-2

Gün : 19/10/938

Vilâyetine

Yollara talik edilen işaret levhalarının 30/Mayıs/931 tarihinde Cenevrede imzalanan yol işaretlerinin birleştirilmesi hakkındaki mukaveleye merbut tablolarda gösterilen şekil, ebat ve renkte olması lâzımgelirken bazı mıntakalardaki levhaların bu sisteme göre yapılmadığı görölmektedir.

Memlekette bu husustaki Enternasyonal birliği temin bakımından işaret levhalarının en kısa zamanda mezkûr mukavele hükümlerine tevfikân yapılmasının temini tamim en tebliğ olunur.

M. İ. U. M.

Sayı: 8391/1-1-2

Gün: 22/8/938

1 — Köylüye ait mektuplarla gazetelerin köylere gidip gelmesi işinin bazı vilâyet ve kazalarda henüz tedbirlen-

mediği ve bu yüzden köy pastalarının aylarca postanelerde kaldığı anlaşılmıştı.

2 — Köy idarelerinin mesaisine nizam ve intizam verilirken bu işin de köye ve köylüye külfet tahmil etmiyecek surette bağlı izahat dahilinde ve her köyün mutlak surette en az haftada bir defa olsun hususî ve resmî, postasının kaza veya nahiye merkezlerine gönderilmesi ve oradan da köye ait postanın aldırılması esbabının temini muvafık olur.

3 — Bu önemli is vilâyetlerce tedbirlerinken bir taraftan da köylülerin bir çok zahmet ve masraflara katlanarak şehir ve kasabalara gitmeden mektuplarını parasız olarak köy kâtiplerine yazdırmaları, köy idarelerinde posta pulu bulabilmeleri; köy postalarının aksamadan muayyen günlerinde ve düzeninde gidip gelmesi ve dağıtılması suretiyle postanelerdeki kutularında, kalıp birikmemesi; köy posta işyarlarına ilgili Devlet dairelerince ve posta idarelerince kolaylıklar gösterilmesi ve cüzdanlarının imzalanması, köy posta cüzdan ve çantalarının zamanında ve kolayca temini; postayı gününde aldırılmayan ve zamanında hazırlayıp göndermeyen muhtar ve kâtipler hakkında kanun gereklerine göre ceza, tatbiki esbabının da istikmâl buyrulmasını tamamen rica ederim.

4 — Bütün vilâyetlere yazılmış malûmaten Umumi Müfettişliklere arzedilmiştir.

Köy postalarının teşkili ve idare tarzı

1 — Köy muhtar ve kâtipleri; köy idareleri tarafından devlet dairelerine gönderilmesi icabeden bilûmum resmî evrakla köylünün postane vasıtasıyla göndereceği hususî mektupları en az haftada bir defa bağlı buldukları kaza veya nahiye merkezine göndermeğe ve aynı yerlerden köye gelecek resmî evrak ile hususî mektupları aldırmağa mecburdurlar.

2 — Bu vazife; köye ayrıca ve yeni bir külfet yük-

letmeden kaza ve nahiye pazarına muntazaman gidip gelen köy işyarlarından birine ihtiyar meclisi kararıyle munzam vazife olarak yaptırılacaktır. Köyden hiç bir suretle ayrılmayacak olan köy kâtibine bu iş verilemez.

3 — Nahiye ve kazanın pazarına rastlıyan günler posta günü olarak kabul olunacak ve geceden postayı sayarak teslim alacak olan posta işyari erkenden kasabaya gidip hususî işlerini çabukça gördükten sonra postasını ilgili dairelere teslim edecek; ve onlardan köyün postasını alarak hemen köye dönecektir.

4 — Her köyün 13 X 20 ebadında bir (köy posta cüzdanı); bir de asker ekmek torbası gobi ketenden yaptırılmış ve üzerinde (... köyü posta çantası) yazılı yandan ve omuzdan asılır çantası bulunacaktır. Cüzdanda; bağlı örneklere uygun surette her iki sahifesi dört haftaya ayrılmış ihtiyaca göre bir veya iki senelik iş cetvelleri bulunacağı gibi sonunda zimmet kısmı da olacaktır. Haftada birden fazla posta yapan köyler iş cetvellerini bu esasa göre bastırırlar.

5 — Muhtar ve kâtip; köyün resmi postasını posta gününden bir gün önce hazırlar. Ve posta günlerini köylüye duyurarak kararlaştırılacak saata kadar herkesin mektubunu köy konağına getirip gözü önünde pullatmasını temin eder.

6 — Bütün resmî evrak kâtip tarafından zimmet defterine ayrı ayrı kaydolunur. Hususî mektuplar adet itibâriyle topyekûn hulâsa sütununa (şu kadar pullu -pul yoksa- şu kadar kuruş para ile birlikte şu kadar pulsuz mektup gönderilmiştir.) şeklinde kaydedilir ve çantaya konarak geceden postacıya teslim olunur. Mümkün olan yerlerde hususî mektupların da bir listesi yazılır ve saklanır. Köy postacısı resmî ve hususî bütün postasını verirken dairelere ve postaneye zimmet defterini imzalatır.

7 — Devlet daireleri köy posta işyariına evrak verirken iş cetvelinde hafta, sütunundaki dairelerine ait kısma teslim ettikleri evrakların numaralarını ve zarf ade-

dini yazarak imzalarlar. Postanece de kaç mektup, kaç gazete veya adı paket verildiği yazılmak suretiyle kendilerine ait sütun imzalanır. Eğer hiç bir evrak verilmemiş ise yalnız imza ile iktifa olunur.

8 — Köy muhtar ve kâtipleri; gelen postayı iş cetvelindeki bu kayıtlarla birer birer karşılaştırarak teslim alır. Tamamen teslim aldıklarını iş cetveli altına tarih atarak imzalarlar.

9 — Postayı teslim alır almaz derhal dağıttırmağa ve resmi evrakın icabı ne ise hemen yapmağa muhtar ve kâtip mecburdurlar.

10 — İş cetvelinde ilgili dairelerce imzalanmamış sütunlar kalmış ise ve köyün gönderdiği postanın teslim edildiği zimmet defteri ile isbat edilemezse posta işyarı hakkında gereken muamele yapılır. İlgili dairelerce bu sütunların imzalanmadığı anlaşılırsa salâhiyetti âmirler tarafından haklarında inzibatî muamele yapılır.

11 — Posta işyarı kendisine teslim olunan postayı kapalı çantada muhafazaya; kimseye gösterip okutmamağa, yağmur ve saire den korumağa mecburdur.

12 — Her köy posta kanununun 8 inci maddesine göre köy heyeti kararlarıyla posta idaresinden köyün bir aylık ihtiyacına yetecek kadar posta pulu alabilir. Bu pulların satışından mütevellit ve bütçeye irad kaydedilecek beyiye parasından cüzdan ve çanta gibi işlere ait masraflar ödendikten sonra artan paranın tamamı veya bir kısmı vali veya kaymakamın buyruğuna göre (köy posta işyarına) köy meclisi kararıyle verilebilir.

13 — Köy postaları gidip gelmeğe başlar başlamaz köylü mektuplarının şehir veya kasabadaki bakkal, tüccar veya diğer vasıtalarla gönderilmemesi ve doğruca köy adresi üzerine gönderilmesi için köy idaresince gereken bütün tedbirler alınacaktır.

14 — Köy postaları aksamadan her hafta muntazaman gidip gelecek posta işyarınının makbul bir özrü olursa

muhtar yerine bir diğeriini göndermek suretiyle postaya ara vermiyecektir.

15 — Postanelerin, ilgili dairelerin veya köylünün ... şikâyeti ve köy bürolarının her hafta vali veya kaymakama gelmeyen köy postaları hakkında verecekleri rapor üzerine veyahut yapılacak teftiş neticesinde köy posta işlerinin bu esas dahilinde düzenine konmadığı ve diğeri hususata ait herhangi bir fenalık ve yolsuzluk bulunduğı anlaşılırsa muhtar ve kâtip hakkında umumî hükümlere ve ayrıca muhtar hakkında köy kanununun 41 inci maddesine göre muamele yapılır.

193... YılıAyına mahsus Posta iş cetveli

Uğranacak daireler	Birinci hafta	İkinci hafta	Üçüncü hafta	Dördüncü hafta
Köy bürosu				
Jandarma komutanlığı veya Nahiye karakol komutanlığı				
Posta dairesi				
Vesaiti nakliye komisyonu				

Maliye dairesi				
Ziraat memurluğu ve Baytarlık				
Hükümet Hekimi				
				i
				j
Köyümüz kâtibine : Cüzdani her halde kontrol ve imza ettirmeği unutmayınız	Birinci Hafta postası tamamen teslim olunmuştur. - - 93 Kâtip	2. inci hafta postası tamamen teslim olunmuştur. - - 193	3, üncü hafta postası tamamen teslim olunmuştur. - - 193 Kâtip	4.üncü hafta postası tamamen teslim alınmıştır. - - 193 Kâtip ;

... inci sahife

KÖY ZİMMET DEFTERİ

.....inci sahife

Zimmet Sıra No.	Evrakın		Hulâsa	Evraka bir- lestirilen kâğıt adedi	Nereye verildiği	Verildiği tarih	Alanın imzası
	No.	Tarihi					

V.İ.U.M.**Sayı: 5122****Gün: 21/9/938**

15/6/937 tarihli ve V. İ. U. M. Ş. Tahakkuk 2976 sayılı tamime zeyildir:

Tayinleri merkeze ait vali, vali muavini, idare heyeti âzası, kaymakam, mektupça ve nüfus müdürlерinin bir çoklarının kanunen harcıraha müstehak aile efradının malûm olmamasından dolayı bunların tayin ve nakil ve tahvillerinde harcırahlarının tahakkuk ve tesviyesi için bir çok muhaberatla teehhüre mecburiyet hasıl olmakta ve bu yüzden teehhür husule geldiğinden buna mahal kalmamak üzere bu memurların kendileri ile aile efradının isim ve doğum tarihlerini ayrı, ayrı gösterir evvelce gönderilen nümunesine tevfikân muvazzah birer cetvelin tanzim ve irsali tamimen rica edilmiş idi.

Şimdiye kadar gelen cetvellerde bazı vilâyetlerden noksan gönderildiğі ve bazı vilâyetlerden de yanlış tanzim edildiğі anlaşılmiş ve mevcut cetveller maksadı temin etmemiştir. Bu itibarla yukarıda sözü geçen memurların ve (umumî müfettişliğın kadrosunda olup tayinleri merkeze ait memurların) gerek zati ve gerekse aile harcırahlarının bir çok muhaberatla teehhüre meydan kalmadan vakit ve zamanında tediyelerini teminen her memur için yeniden birer cetvel tanzim edilecektir. Bu cetvellerde her memur hali hazır memuriyetlerini, doğum tarihlerini ve almakta oldukları maaşları ile kanunen harcıraha müstehak ve nezdinde mukim veya diyarı aharda veya berayı tahsil mektepte bulunan aile efradını isim ve doğum tarihlerde ayrı, ayrı tesbit ve tasrih edeceklerdir. Bu suretle tanzim ve tasdik edilecek cetveller vekâlete gönderildikten sonra bu memurlardan nakil ve tahvilleri veya herhangi bir sebeple infikâkları vuku bulanların vaziyeti derhal Vekâlete bildirilmekle beraber naklen başka bir tarafa giden veya yeniden tayin olunan memurların yu-

karıdaki izhat dairesinde tekrar birer cetvelleri tanzim ve gittikleri vilâyetlerden hemen Vekâlete gönderilecektir.

İşbu tamimin vürudu tarihinden itibaren âzami on beş gün zarfında her memura ait cetvellerin bu esas dairesinde tanzim ve postaya tevdiân irsali ve her hangi bir tebeddülât dolayısıyla yeniden tanzimi lâzım gelen cetvellerin bilâ tehhür derhal Vekâlete gönderilmesi temin edilecektir. Aksi taktirde bu memurların harcırahlarının noksan tahakkukuna ve tehhürle tesviyesine sebebiyet verilmiş olacağından buna meydan verilmemek üzere işbu tamimin esas ittihazı ve münderecatına tevfiқан muamele ifası tamim en rica olunur.

Umumî müfettişliklere ve vilâyetlere yazılmıştır.

Maliye Vekâleti

V. U. M.

Sayı: 24310 - 985/32401 -90

Gün : 27/10/938

Damga Resmi Kanununun 35 inci maddesi mucibince, tanzim zamanında damga resmi ifa edilmesi lâzımgelen evraka miadından sonra damga pulu ilsak edildiği takdirde; kanun hükmünün zamanında yerine getirilmemiş olmasından dolayı alâkalılar namına yalnız ceza tahakkuk ettirilmesi lâzım geldiği ve bu husus izahnamenin 187 nci sahifesinde tanzim ve teyit edildiği halde aynı hâdise dolayısıyla mezkûr izahnamenin 197 nci sahifesinde alâkalılar namına hem resim hem ceza tahakkuk ettirileceğinin gösterilmiş olması tatbikatta tereddüdü mucip olduğu anlaşılmıştır.

Tanzim zamanında resminin ifası mecburî olan evrak, senet ve ilânların resmi, tanzim tarihinden sonra ifa edilmiş olduğu anlaşıldığı takdirde mes'ullerinden yalnız ceza aranılması ve kanunî miadında olmasa dahi ifa edilmiş olan resmin tekrar tahakkuk ettirilmemesi kanun hü-

kümlerine muvafık bulunmuş olduğundan salıfüzzikir izahnamenin 197 nci sahifesindeki B fıkrasının ilk kısmı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Kaideten evrak ve senedatın damga resmi, «istimal veya ibrazında ılsak olunacaklar hariç» hini tanziminde ifa olunur.

Binaenaleyh, haklarında istimal veya ibrazında ifa olunacağına dair kanunî bir sarahat bulunmayan evrak ve senedatın damga resmi tanzimleri tarihinden sonra ifa edilmiş olursa resim ödenmiş addolunarak (A) fıkrasında verilen izahat dairesinde yalnız cezayı nakdî alınır.)

Bu yolda muamele yapılması tamamen tebliğ olunur.

Maliye Vekili N.

M. E. Tekeli

V. U. M.

Ş. III.

Sayı: 24306/20/31333-83

Gün: 17/10/938

Damga muamelesi kanuna muhalif maaş ita emirlerine Damga Resmî Kanununun 45 inci maddesi mucibince Divanı Muhasebata ibraz eden muhasebe müdürü olduğundan bu kabil evrak için tahakkuk ettirilmiş olan cezadan, mutemedin muhasebe müdürü ile müştereken mesul olup olmadığı ve mevzuubahis evraka alt resim ve ceza ile mükellef ve mesul olanların tayininde tereddüde düşüldüğü cereyan eden muharebelerden anlaşılmaktadır.

Maaş bordrolarının damga resmine tâbi olacağına dair damga resmi kanununda bir hüküm yoktur. Ancak maaş ita emirleri, maaşın verilmesi için icabeden bilcümle muameleyi ihtiva ettiği gibi tediyesi lâzım gelen paranın alındığını tazammun etmek üzere yazılıp imza edilen şerhi de havi bulunmaktadır. Bu şerh, Damga Resmi Kanunu-

nun 11 inci maddesinin 59 uncu fıkrasının parantez içerisinde yazılı efrat tarafından muayyen meblâğı muta - zammın olarak resmî dairelere ita olunan makbuz mahiyetinde olduğundan maaş ita emirleri, mezkûr fıkra delâletile. Damga Resmi Kanununun 12 nci maddesi mucibince muhtevi bulunduğu meblâğın binde ikisi nisbetinde damga resmine tâbi tutulmaktadır.

1324 numaralı Damga Resmi Kanununun 3478 sayılı kanunla tadil edilmeden evvelki vaziyetine göre, damga muamelesi kanuna muhalif evraktan dolayı aranan resim ve ceza ile mesul ve mükellef olanlar hakkındaki umumi hükümler. 7, 45 ve 54 üncü maddelerinde yazılıdır.

Resmin mükelleften cezanın da evrakı tanzim ve ita edenden alınacağına dair olan Damga Resmi Kanununun 54 üncü maddesi hükmü, memurlar tarafından vazife dolayısıyla tanzim edilerek eşhasa imza ettirilen veya tanzim ve imza edilerek alâkadarlara verilen (beyanname, tapu muamelelerine ait resmî senet, dava zabıtnamesi vesaire gibi) resmî evraka taallük etmektedir. Bu itibarla, mezkûr madde hükmü, merkez veya mülhakatta bir şubei idareye mensup memurların heyeti mecmuasının alınacak maaşları hakkında kendileri veya bu işi hepsi namına ifaya tevkil ettikleri mutemet tarafından tanzim edilen ve müşterek bir makbuz mahiyetinde bulunan maaş bordrolarına kabili tatbik değildir.

Tatbikatta maaş bordroları mutemetler tarafından ihzar ve maaş sahiplerine imza ettirilerek tahakkuk idaresince kontrol edilip ita emrine iktiran ettirildikten sonra muhasebeye tevdi ve muhteviyatının alındığı evrak üzerine şerh edilerek her memurun maaşı miktarına göre lâzımgelen damga pulları ilsak ve mutemet tarafından imza ve iptal edilmektedir. Muhasebei Umumiye Kanununun 43 üncü maddesine ait izahnamenin 6 ncı numarasının birinci fıkrası ile pulların ilsak ve iptali mutemede bir vazife olarak tevcih edilmiş bulunmaktadır.

Damga Resmi Kanununun tadilden evelki 45 inci maddesi mucibince, evrakın tâbi olduğu damga resminden dolayı alınması lâzımgelen para cezasını itaya asıl olarak evrakı imza edenler mecbur olmakla beraber imza edenlere rücu hakkı kalmak üzere, cezanın mübrezinden alınması icabeder .

Mübrez tabiri ise, ihticaç için tanzim edilen evrakı tanzim maksadının husulünü teminen ibraz eden şahsı ifade eder ve maaş bordrolarında paranın alındığına dair şerhi imza edem ve maksadın husulünü temin için ibraz eyleyen mutemet' olduğu cihetle, damga muamelesi kanuna muhalif maaş bordrolarından dolayı mezkûr madde mucibince yalnız noksan alınan resim için mükelleflere rücu hakkı olmak üzere resim ve cezanın mutemetten aranılması lâzımgelir. Bu suretle tekemmül etmiş olan batışa mevzu evrakın bilâhara masraf tahakkuk ve tediyatının hesabı verilmek üzere Divana gönderilmesi, tanzim maksadında hariç ve işin asıl ve mahiyetine nazaran tamamen dahili bir muamele olması hasebile Divan hesap veren muhasibin mübriz addini ve binnetice noksan puldan dolayı kanunun 45 inci maddesine tevfikan mesuliyeti istilzam etmez.

3478 sayılı kanun, Damga Kanununun 54 üncü maddesini ilga ettiği gibi bu hususa müteallik hükmü de ihtiva etmek üzere 45 inci maddeyi tadil etmiştir.

Binaenaleyh mezkûr kanunun meriyete girdiği 1 ağustos 1938 tarihinden sonra tanzim edilen ve damga muamelesi kanuna muhalif bulunan maaş bordroları hakkındada mezkûr maddenin sarahatine müsteniden yalnız resim için mükellefe rücu hakkı olmak üzere resim ve cezanın mutemetten tahsili lâzımgelir.

Bu dairede muamele ifası tamamen tebliğ olunur.

Maliye Vekâleti V. N

C. Yeşil

Makaleler

Bürokrasi

I

BÜROKRASİ içtimai hayatın mühim bir hâdisesidir. Harp Sonrasının merkezileşmiş devletlerinde muhtelif hizmetlerle ve vazifelerle mahmûl olan idare nüfuz ve tesirini arttırmış bulunuyor. Bir taraftan bürokrasi kudret iktisap ettikçe, diğer taraftan parlamanter rejim hayatiyetinden kaybediyor. Bürokrasi, idari İslâhat programlarında üzerinde ehemmiyetle durulan bir mevzu olmuştur. Çok defa bu mefhum memurculuk «fonctionnarisme» ve kırtasiyecilik «Paperasserie» tabirleri ile karıştırılmaktadır. Her içtimai nosyon gibi Bürokrasi de anlaşılmağa ve iyice etüt edilmeğe muhtaçtır.

Biz bu etütte bürokrasiye verilen bir kaç tarife temas ettikten sonra Bürokratik tevessüün neticelerini tetkik edeceğiz. Bilâhare Bürokrasinin âmme hukukundaki rolüne geçerek büroların iç hayatı üzerinde biraz duracağız.

Bürokrasinin bugünkü içtimai hayatın bir faktörü olarak alınması temas ettiği insanların çokluğundan ve yaptığı tasarrufların neticesi olarak tekevvün eden alâka ve menfaatlerin ehemmiyetindedir. İdare bir iradenin âletidir. Halk iradeden ziyade âleti daha kolay tenkit eder. Günlük hayatın seyri arasında sık sık tesadüf ettiğimiz feryatlar ve şikâyetler hep bu âlete, bu Bürokrasiye mü-

teveccihdir. O halde evvelâ, bu kelimenin tazammun ettiği manâ üzerinde biraz tevakkuf etmemiz lâzım gelecektir.

Bürokrasi eski olmakla beraber kelime daha yenidir. Litreye göre Bürokrasi kelimesinin iki manâsı vardır.

1) Bütün idarelerde büroların bütün teşebbüsler üzerinde icra ettiği tesir;

2) İdarede memurların suiistimale matuf nüfuz ve tesiri.

«Dictionnaire de l'Academie» nin son tab'ı bu ikinci manayı kabul etmektedir.

«Le Dictionnaire general de la langue française» Fransızcaya bu kelimenin ithalini Gournay'a atfediyor Gournay bu kelimeyi 1754 de Hamburg'a yaptığı bir seyahati müteakip ithal etmiştir. Bundan anladığı manâ da «Umumî idare bürolarını teşkil eden memurların nüfuz ve itikatları»dır.

Görülüyor ki o devirde «Bürokrasi» kelimesi bugünkü manâsından farklı bir manâya sahipti.

Hukukşinas Robert Von Mohl «Bürokrasi» kelimesine şu manâyı veriyor. İşlerin bir heyet tarafından değil, daha ziyade hiyerarşiye tâbi memurlar tarafından görüldüğü nezaretler teşkilâtı veya diğer idari teşekküller.

Diğer bir Alman hukukçusu, Hermann Schulze İdarî fonksiyonun ancak canlı bir organizm tarafından tahakkuk edeceğini fakat bu organizmin tek veya müteaddit olacağını söylüyor. Bu sebeptendir ki idarede kollejyal sistemle, ferdî sistem veya büro sistemi tefriki vücut bulmuştur. Birinci sistemde işler müsavi şeraitte müteaddit (en az üç) kimselerden mürekkep bir heyete tevdi olunmuştur. İkinci sistemde devlete karşı mes'ul maddî bir şahıs İdarî fonksiyonu yapmaktadır.

Maurice Block de kollejyal sistemle ferdî sistem ara-

sındaki tefriki hatırlatmaktadır. Bu müellife göre literal mânâsile büroların hâkimiyeti demek olan «Bürokrasi» büroları az olan Almanyada doğmuş ve büroların tahakküm etmediği Fransada kabul edilmiş ve benimsenmiştir. Almanyada kabul edildiği mânâsı ile idari bir şekil olan «Bürokrasi» sonradan mânâ değişikliğine uğramıştır. Fransızların pek azı «Bürokrasi» yi büro ile anonim olarak kullanmaktadır. Diğerleri meselâ Balzac, bürokrat'ı sadece bir büro adamı, mafevk veya madun bir memur olarak tasvir etmiştir. Bu mânâyâ göre «Bürokrasi» bütün derecedeki memurların heyeti umumiyesi olacak fakat bu mefhum bu şekilde mübhem ve gayri muayyen karakterini muhafaza edecektir.

İngiliz hukukçusu Laski'ye göre «Bürokrasi» kontrolü vatandaşların hürriyetlerini tehlikeye sokacak derecede otoritesi kuvvetli memurların eline verilen bir hükümet sistemidir.

Bu rejim, idarede rutin için beslediği ihtiras ile, kararlan vermekte itiyat edindiği betaet ile belli olur.

Bu gün «Bürokrasi» daha hususi bir mânâda kullanılmaktadır. Hemen hemen bu kelime «idare» ile anonim olmuştur. Mussolini verdiği nutuklarından birinde, İtalyan Bürokrasisinin şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da korporasyon'larla beraber çalışacağını söylemektedir Görülüyor ki burada «Bürokrasi» ile «İdare» birleşmiştir,

Littre'nin birinci tarifi : «Bütün idarelerde, büroların bütün teşebbüsler üzerindeki gittikçe umumileşen nüfuzu» tetkike değer. Bu fikir bizi evvelâ âmme hizmetlerinin mütemadi inkişafı hâdisesine götürecektir.

Filhakika âmme hizmetleri gittikçe artmaktadır. Devlet yalnız siyasî fonksiyona sahip bir uzviyet olmaktan çıkmıştır. Vazifesi, hudutların muhafazası, nizam ve asayişin temini ve siyasî münasebetlere münhasır değildir.

iktisadi sahaya nüfuz etmiş, içtimai vazifeleri yüklenmişin' Devlet ticareti teşvik etmekte, sanayiî himayeye, matuf tedbirler almakta, zirai istihsalî tanzim etmektedir, Nakil vasıtalarının inkişafını, yolların, kanallarını inşasını üzerine alıyor. Cemiyetteki ahengin temini, müsavat sızakların önlenmesi devlete mevdu bir vazife halini almıştır.

Hattâ diyebiliriz ki burada devletin yaptığı fonksiyonların genişlemesinden fazla birşey vardır. Burada hakikî bir istihale, hakiki bir inkılâp mevzuubahstir. Bütün memleketlerde yavaş yavaş «L'Etat - Gendarmerie» yerine «L'Etat - Providence» kaim olmaktadır.

Bu keyfiyet yalnız sosyalizmin tesiri değildir. Doktrinal sebepler kadar fili âmil de bu tekâmülün seyrinde müessir olmuştur. İçtimai hâdiseler birdenbire öyle bir vüs'at peyda etmiştir ki hususî teşebbüsler akamete uğramış ve teşkilâtçı ve toplayıcı iktidarın müdahalesi zarurî bir hal almıştır.

İngiliz müellifi Ramsay Muir «Peers and Bureaucrats» isimli eserinde İngilizlerin «Bürokrasi» mefhumunu hariçten aldıklarını söylüyor. Müellife göre İngiliz bu mefhumda kırtasiyecilikten başka birşey bulamamıştır. Müellif, Rusyadaki Bürokrasinin insafsızlığını, Almanyadaki zahirî şatafatına rağmen boşluğunu ve hattâ Fransa'da küçük memurların asıl rollerini unutarak ve halkın hizmetkârı olmaktan çıkarak birer hâkim, birer efendi kılığına girdiklerini ileri sürüyor ve tenkitlerine şiddet veriyor.

İngilizler diğer bir idari enflasyon şekli tanımakta alırlar. İki asır evvel, icra uzvu üzerinde Parlmanter kontrolün müessir oluşundan itibaren devlet memurları siyasî partilerin nüfuzu altına girmişti. Stuart hanedanına mensup krallar on sekizinci asır boyunca bütün tayinler üzerindeki mürakabe haklarını istimal ettiler. Bu hakkı

Parlman üzerindeki nüfuzların muhafaza etmek için bir .silâh olarak telâkki etmekte idiler.

Birinci Georges'in ilk Parlmanında (1714) idarede mevki işgal eden âza miktarı. 257 den az değildir. İkinci Georges'in ikinci Parlmanında bu miktar 200, 1770 Parlmanında 192 idi. Bu devrede de idare siyasi partilerin tam nüfuzu altında bulunuyordu. Nihayet yavaş yavaş memurlar çekildiler. Fakat siyasi tesir yerini terketmiş değildir. Bununla beraber bu. vaziyet, Amerikada bir partinin. iktidar mevkiine geçtiği zaman diğer partinin elemanlarını kapıdışı etmesi gibi bir, netice doğuran «Spoils System»e pek benzememektedir. Zira iktidar mevkiine geçen parti istiklal ettiği partinin adamlarını uzaklaştırmıyordu. Sadece münhal yerler siyasi tesirler altında parti adamları tarafında işgal ediliyordu. Bu da idarenin henüz salâhiyet ve ihtisas esprisine ulaşmadığını izah eden bir vakiadır. Nihayet bunun aksülameli gecikmemiş 1853 deki İslâhat ile memuriyetler, kapılarını sadece ehliyete açmışlardır. (1).

Yukarıda izah ettiğimiz idari enflasyon şekli, devri - m izde hususi teşebbüslerde de kendisini göstermektedir. Büyük sanayi idareleri aynen devlet idarelerini taklit ediyorlar. Bu büyük teşebbüslerde muhtelif servisler için vasi bürolar teşkil edilmekte, bunlar için geniş bir personel kadrosu hazırlanmaktadır. Devlet idarelerinin bütün ihtiyaçlarına tekabül eden büroların aynına bu büyük teşebbüslerde de tesadüf ediyoruz. Aynı hiyererşi hizmetin hayatı için zaruri bir hal alıyor. Bütün bu ameliyeye Alman müellifi Von Der Gablentz «Burcaucratismation» ismini vermektedir.

¹ İdare mecmuasında bir müddettenberi devam eden «Modem devletlerin memur rejimleri» ismi altındaki seri makalelerimde İngiltere'ye ait olan kısımda bu hususta etraflı izahat verilmiştir.

Devlet hizmetlerinin artması vakıası Littre'nin yaptığı tarifin birinci kısmını tahkik ve teyit etmiştir.

II

Littre'nin yaptığı tarifin ikinci kısmı, yani, «idarede memurların suiistimale varan tesiri» memurların İdarî bilgilerinden doğan mülâhazalarla izah olunabilir. Bu idari malûmat dosyalarında toplanmıştır. Meriyet mevkiinde bulunan kanun ve nizamların çokluğu nazarı itibara alınacak olursa bu memurların idari malûmatı bir nevi inhisar haline girer. Nazırlar da umumî siyasete taallûk etmedikçe büroların faaliyetine itimat göstermektedirler.

Her rejimde bürolar itiraz kabul etmeyen bir nüfuz ve iktidara maliktirler.

D. Argensen'nin 1793 de söylediği şu söz hayatiyetini hâlâ muhafaza ediyor: «Nazırlara, tevdi olunan teferruat pek çoktur, bunlar olmadan bir şey yapılamaz. Eğer Nazırların bilgileri iktidarları kadar geniş olmazsa herşeyi büroların eline bırakmak ve memurları hakiki âmir ve hâkim vaziyetine getirmek mecburiyetinde kalırlar».

Bu sistem yalnız bir rejime, bir memlekete münhasır değildir. Daimî memurlar göreneğe ve eskiye mütemayıldırler. Bütün iktidarları eskinin ve tecrübenin kuvvetidir. Fakat asıl karakterleri kanun ve nizamların tatbikinde gösterdikleri müşkülpesentlik ve titizliktir. İngiliz müellifi Lowel İngilterede daimi memurların nazırları bazan çok âciz bir vaziyette bırakmalarını bu suretle izah etmektedir. Diğer bir İngiliz müellifi Aamsay Muir. «Peers and Bureaucrats» isimli kitabında bu meseleye temas ediyor. Bütün mühim işler bürolardan süzülüp gelmektedir. Bu filtre amelîyesini yapan daimî memurlardır. Muazzam bir dosya yığını içinden çıkıp gelen bu notların müstenidatı üzerinde nazırların uzun uzadıya durması imkânsızdır. Bu şerait altında nazırların Parlmanda kendi şahsî fikirlerinden ziyade memurların noktai nazarlarını müdafâa ettikleri görülür.

Nazırlar bazan siyasi meselelerin müzakeresi esnasında şalisi kanaatlerini söylemek fırsatını buluyorlarsa da bu haller pek nadirdir. İşlerin büyük bir yekûnu gayri mes'ul bürokratların ellerinden geçmektedir. Bu suretle İngiliz idaresinde en büyük iktidar «Administrative Class» denilin yüksek daimi memurlarda temerküz etmiştir. Bu kadronun tesiri yalnız idari sahaya değil malî ve teşriî meselelere de şamildir. Kanunların çoğu bu bürolarda hazırlanmaktadır.

Fransada Harpten sonra memurların oynadığı rol üzerinde duran Nourrisson Fransız idaresinin VII senesi kanunu esasisindenberi değişmiyen karakterini tebarüz ettiriyor, diyor ki : «yeni siyasi bir rejim teessüs ettiği, yeni bir nazır iş basma geldiği zaman hiç bir şeyin değişmediğini görmek mümkündür. Bürolar aynı kütleleri, aynı sistemle, aynı memurlarla idareye; devam ederler. Daimî ve müstakar olmak gibi avantajlara mâlik olan Fransız idaresi bütün sahalara kolunu uzattıkça gayri mes'ul bir vaziyete girmekte, suiistimallere yol açmaktadır. Bu haille, idarenin rolünü kaybetmesinden korkulabilir. Umumi menfaatin, âmme hizmetinin, bir kelime ile halkın ajanı olmaktan çıkmak üzeredir. Siyasî iktidarı elinde tutan devletin müşahhas bir şekli, iktidarda bulunan siyasî partinin mümessili olmaktadır. Kelimenin etimolojik mânâsile «fonction» adamı olan «fonctionnaire» hakiki vasfını kaybediyor. Her ne suretle olursa olsun verilen emirleri icra eden ve kendi şahsî ve meslekî menfaatlerini düşünen bir adamı kılığına giriyor.»

İşte, idare, bu müfrit şekli ile memurculuk «fonctionnarisme» e inkilâp etmektedir.

Memurlar hususî bir sınıf içinden seçildiği vakit memurlarla halkın mühim bir kısmı arasında bir ayrılık husule gelmektedir. Almanyada bu muhalefet Renaissance'den itibaren başlar. Bu devirde kültür Alman yüksek sınıfları tarafından inkişaf ettirilmiş bulunuyordu. Bu sı-

nıflar halktan uzaklaşmışlardır. Bu ayrılık Roma Hukukunun kabulü ile daha ziyade kuvvet kazanmıştır,

İngilterede yüksek memuriyetler aristokrat sınıfın ve yüksek burjuvazinin çocuklarına tahsis edilmişti. Zira bu memuriyetlere kabul için Oxford, Cambridge, Üniversitelerinde okumak lâzımdı. Bu üniversitelere ise ancak zenginler almıyordu. Daha sonra Londra Üniversitesi ile diğer Üniversitelerden çıkan talebenin memuriyete alınması esası kabul edildi. Fakat yüksek memuriyetler aristokrat sınıfa münhasır kaldı. Gerçi bu sınıf idareye sadakat, ehliyet, orijinalite gibi meziyetler getirmişti. Fakat şu iki ciheti de unutmamak lâzımdır:

1 İdaredeki inhisarları ile sosyal bir kast haline gelmeleri. Bu hal kendilerini diğer sınıflar ve diğer memurlar karşısında daima yüksek göstermeğe şevketmiş, hariçten idareye girmek isteyen serbest ehliyet ve istidatlara seci çekmiştir.

2 — Bu sınıfın çocukları hayat ve cemiyet telâkkilerini mektebi bitirinceye kadar kitaplarda ve ailelerinde, memuriyete geçtikten sonra çalıştıkları dairelerin Kapalı pencereleri içinde aramışlardır. Hiç şüphesiz bu dar ufkun ötesinde kaynaşan hayat ve cemiyet telâkkileri bu asil memur sınıfına tamamilen yabancı kalmıştır.

Fransada. eski rejim altında, aristokrasiden gelen, memurlar asil kastın içinden seçilir, diğer burjuva memurlar ise an'ane ve ehliyet sistemine tâbi olurlardı. Halk küçük memuriyetlere nail olabilir; bunlara da çıraklık ve mülâzemet, esası hâkim olurdu.

Müellif Charles Rabany'ye göre bugün Fransada bütün zevahire rağmen pek az şey değişmiştir. Hiç şüphesiz, aristokrasi kaybolmuş, resmi, hiç bir imtiyaz mevzuubahs olmamıştır. Fakat memuriyetler mümasil usullerle doldurulmaktadır. Yüksek memuriyetler daima bir kast işi. bir

zümre işidir. Arasına kullanılan tabiri ile Fransada «Cumhuriyet aristokrasisine» intisap etmeyen bir kimsenin yüksek bir memuriyete geçmesi. imkânsızdır.

Orta, sınıf memurlar ehliyet sistemine, imtihan usulüne tabidirler. İşte bu ikinci sınıf memuriyetlerde hakikî bir inkılâp meydana geldiği inkâr olunamaz.

Alman müellifi Bratehe göre devlet işlerinin tekâmülü idarede formalizmi ve kırtasiyeciliği artırmıştır. Fakat, hakiki idarede şekil esasa daima feda edilir. Halbuki kırtasiyeciliğin hâkim olduğu bir idarede ekseriya esas şekil uğruna feda olunur.

Bu müellife göre Bürokrasi cemiyete karşı teşekkül eden bir kasttır. Hakiki devlet, memurlarım, bütün sınıflardan alır. Bu vaziyet hükümet işlerinin icrasında bütün halk menfaatlerinin esas tutulmasını temin eder. Ve idarenin işlemesini kolaylaştırır. Fakat Bürokratik devlette memur kendisini bütün sınıfların dışında ve üstünde hisseder. Bürokratik bir devlette, orta sınıflar surat asarak, aşağı sınıflar şiddet göstererek iş görürler. Aristokrasi eski kudret ve nüfuzunun Bürokrasi eline geçtiğini iddia edebilir».

III

Bürokratin, idare edilenlerin anlayamadığı bir lisanı konuştuğu sık sık tekrar edilmektedir.

Filhakika idarenin dili an'anevi, hukuki ve teknik bit dildir. İdare edenlerle idare edilenlerin sık sık karşılaşmaları, kullandıkları bu iki ayrı lisan yüzündendir.

Bürokrat her işin yazı ile halledilmesini ister. Bu sebeple bürolar ve gişeler idare edilenler için daimi bir işkence menbaı olmaktan kurtulamazlar.

Yetişme şeraiti ayrı, düşünüş tarzı ayrı bu iki sınıf halk, idare edenlerle, idare edilenler arasındaki bu anlaşmam azlık asrımızda her zamankinden fazla kendisini hissettirmektedir.

Bu vaziyeti doğuran mühim bir âmil olarak memurların mesleki deformasyonu gösteriliyor.

Bir memleketin daimî ve umumî menfaatleri için devlete hizmet eden memurda içtimai fonksiyonunun meydana getirdiği bir iktidar hissi doğmaktadır. Bu, yalnız meslekî hudutlar dahilinde beliren bir his olmakla kalmıyor aynı zamanda, idare edilenler üzerinde kendisini hissettirecek kadar umumî bir mahiyet alıyor. Memur bu günün en büyük sosyal kuvveti olan devlete merbut buldukça bu hissini doğmasını tabii görmek icap edecektir.

Nihayet, bu iktidar hissini inkişafı memurun kendisinde bir «ehemmiyet» ve «kıymet» tevehhümü neticesine varıyor. Bir polis, bir tahsildar, :bir kondüktör, devlet namına veya nazır namına iş gördüğünü göğüsünü kabartarak iddia edebiliyor. Memur psikolojisinin bu karakteristik tezahürünü bürolarda daima görmek mümkündür. Devletin ve binnetice halkın hizmetkârı olan memurda iktidarın bu müşehhas aksini, bekleme salonundaki müracaatçı ve bürosundaki maiyeti ile konuşurken seyredebiliriz.

Memurların mesleki deformasyonunu tetkik ederken şu ciheti de unutmamak lâzımdır. Memur, kendisine tevdi olunan vazifenin mahiyeti dolayısıyla bir speyalisttir. Çalıştığı sahayı ve mevzuu mükemmel surette bilir. Kendisini çerçeveleyen sınırların ötesindeki hâdiselere şöyle bir göz atmağa bile lüzum görmez. Yaşadığı muhit dar, asıl âlem ona tamamen yabancı, talî ehemmiyeti haiz bir dünyadır. Memnuniyeti çalıştığı bürodan, kederi yine oradandır. Tatbik ettiği kanunların dayandığı prensipler onu pek alâkadar etmez.

İdarede «mümaselet» mühim bir âmildir. İdarî tatbikatta mumasil hâdiselerin muhakemesi, mumasil dosyaların tetkiki başlıca rol oynar. «Misal» ve mazinin tecrübeleri idareye an'anevî karakterini veren mühim bir vasıftır. İdarenin hattı hareketini, yaşayan hayat üzerinden

ziyade maziye karışan hâdiselere göre tanzim etmesi daima. tenkit edilmiştir. Filhakika yaşanan cemiyetle, genç nesillerle, ihtiyarlayan veya kaybolan cemiyet arasında daimî bir mücadelenin mevcudiyetini kimse inkâr edemez.

Fayolizm ve Taylorizm cereyanları bürokrasinin muhtelif safhalarını şiddetli bir tenkit yağmuruna tuttu. Harp sonu sanayiinin rasyonalizasyon ihtiyacına cevap olarak başlayan bu cereyanlar şumülünü genişletti, idarenin, şimdiye kadar çok başka metodlara tabi tutulan şubelerine kadar elini uzattı. Fayolizm sanayi hayatında mahdut bir rasyonalizasyon hareketi olmaktan çıktı ve «tecrübî idare» doktrini olarak ileri sürüldü. Bürokrasinin işleyişindeki ağırlığı hissedenler devletin ıslahı fikri etrafında kafa yordukları zaman bilmeceburiye rasyonalizasyon cereyanlarına karşı bigâne davranamaz oldular.

Bürokrasidedeki kırtasiyecilik hastalığını sanayi hayatında tecrübe edilen rasyonel usullerle tedavi etmek günün başlıca mevzuu olmuştur.

Bürokrasiye karşı yapılan diğer bir tenkitten politika ile olan münasebetinden doğuyor. Bu tenkit oldukça şayanı dikkattir. Siyasî partilerin mümessili olan nazırlar İdarî meseleleri günün politikasını nazarı itibare almadan halledemiyorlar. Hattâ politikadan başka bir şey düşünmedikleri zamanlar da oluyor. Teknik sahadaki salâhiyetsizliklerini politika dünyasındaki şöhrat ve muvaffakiyetleri ile kapatmak yoluna sapıyorlar. Muhakkak ki bir meseleyi siyaset yolile halletmek teknik düşünce ve metodlarla halletmekten çok daha kolaydır. Burada mevzuubahs olan o partinin mukadderatıdır.

Yukarıda bürokrasiye yapılan tenkitleri kısaca gözden geçirmiş olduk. Hülâsa olarak diyebiliriz ki idare,

idare edilenler nazarında çok ağır isleyen, ehliyetsiz, beceriksiz, can sıkıcı esrarengiz bir varlıktır. Bu hissın halk arasında doğuşunu hazırlayan psikolojik âmillerin tetkikini bu etüdün şümulü haricinde görüyoruz. Yalnız bir iki noktaya temas etmeden geçemeyeceğiz.

Hükümetlerin âleti olduğu müddetçe, bürokrasi, hareket eden mütehavvil ve seyyal bir mefhum olmaktan kurtulamayacaktır. Çok ehemmiyetsiz bir mevki işgal ettiği gibi çek vasi bir şümul kazanması da mümkündür, Halkın refahına, terakkisine ve saadetine hadim olduğu gibi bir adaletsizlik ve bir fakrû zaruret vasıtası haline de gelebilir. İdare bir âlettir. Fakat canlı, beşerî bir âlet. Tarihî rolü itibarile bürokrasi halkın hayat ve mevcudiyetini temin vazifesile mükelleftir. Bu onun başlıca, vazifesidir. Fakat esas gayesinden uzaklaşır ve tereddide doğru sürüklenirse bürokrasi o zaman bir cebir ve tazyik vasıtası veya bir anarşi kaynağı olur. Çalışkan ve ileri görüşlü bir şefin idare ve kumandası altında randıman veren bir bürokrasi tecrübesiz veya bilgisiz bir âmirin idaresinde atıl ve şuursuz bir hale girer.

Bazan gülünç ve çekilmez bir hal alan rutinine ve kırtasiyeciliğine rağmen bürokrasi normal ve hukukî hayata itaati ve tabiiyeti öğreten, bizde cemiyetin müesses nizamına inkıyat itiyadını hazırlayan içtimai bir müessese olarak görülmektedir. Şaşkınlık ve karışıklık hallerinde, nazarların ilk çevrildiği nokta orası değil midir? Bu da gösterir ki her şeye rağmen bürokrasiler halklar muvacehesindeki prestijlerini hâlâ muhafaza etmektedirler. İdare edilenlere asgarî de olsa garantiler temin ettiği müddetçe rolleri devam edecektir.

Diğer taraftan siyaset ile idareyi birleştiren bağ o kadar geniştir ki her devirde ve her memlekette bürokrasi siyasetin daimî ve sadık yardımcısı olmaktan kurtulamamıştır. Bu itibarla devletin yaşayan, hareket eden ve işleyen organı olan bürokrasinin karakteri bizzat devletin

karakterine tâbi olacaktır, idare daima hizmetinde bulunduğu rejimin aynası olmuş, onu bütün canlılığı ile aksettirmekten başka bir şey yapmamıştır.

Harp sonrasının etatist temayülleri, devlette siyasî ve teknik hizmetler tefrikini yavaş yavaş ortadan kaldırmaktadır. Devletin hususî, teşebbüslerin yerine geçerek deruhte ettiği teknik hizmetlimi siyasî karakterden âri olduğunu düşünmek bugünkü ideolojilere tamamen yabancı bir keyfiyettir. Bu sebeplerdir ki siyasi memur ve teknik memur tarifi, artık ehemmiyetini kaybediyor.

Bürokrasi, hizmetinde çalıştığı rejimin ideolojisini benimsemedikçe, diğer taraftan siyasî iktidara sahip olan partiler bürokrasilerin iç hayatı üzerinde ileri görüşlü radikal bir ıslahat programından çekindikleri, her meseleyi mücerret ve egoist bir politika zaviyesinden gördükleri müddetçe Bürokrasiler bugünün siyasî zaruretleri karşısında müessir bir mevcudiyet sahibi olamayacaklardır.

Bürokrasilerin işleyişinde zaman zaman görülen aksaklıkları ileri sürerek bizzat Bürokrasinin ve idarenin mevcudiyetini ve hayatîyetini inkâr etmek, bir hastayı tedavi ederken sadece hastalık arazına hücum etmekle birdir.

Haşan Şükrü Adal

Başvekâlet Hususî Kalem Müdürü